

Landstinget i Stockholm
Tillväxt- och regionplaneförvaltningen
Box 22 550
104 22 Stockholm

Stockholm, 2017-10-30

Remissvar Stockholms läns landstings regionala utvecklingsplan, RUFSS 2050

INLEDNING

KTH ställer sig generellt positiv till utvecklingsplanens innehåll och inriktning. Det är bra att man tydligt fokuserar på landsbygden och att man lägger till landsbygdsnoder, en viktig aspekt av Stockholmsregionen utanför stadsbebyggelsen.

Stockholms läns landsting är en av KTH:s strategiska partners och vi har idag ett välfungerande samarbete. I RUFSS 2050 finns goda förutsättningar till en ökad samverkan mellan landstinget och regionens lärosäten samt en möjlighet till vidareutveckling för samverkan inom området hållbar regional samhällsutveckling.

De flesta av KTH:s centra och samverkansnoder erbjuder möjligheter till samarbete kring de komplexa samhällsutmaningar och mål som beskrivs i RUFSS 2050. KTH:s omfattande internationella nätverk av framstående lärosäten utgör en möjlighet för Stockholmsregionen att söka lösningar i partnerskap med andra internationella storstadsregioner och i samverkan med excellent forskning från hela världen.

DET REGIONALA LEDARSKAPET

KTH anser att Stockholms läns landsting vid en eventuell ombildning till region, bör få en utökad och tydlig roll som ledare för regionen. Det behövs ett tydligt ledarskap och ett "ansikte utåt" som har mandat att företräda Storstockholmsregionen och leda arbetet med att synliggöra "Europas mest attraktiva storstadsregion" internationellt.

BEHOV OCH UTBUD AV KOMPETENS

KTH vill lyfta fram Stockholmsregionens fortsatta och ökande behov av kompetens för möjlighet till tillväxt. Med dagens höga förvärvsgrad är risken stor för ett underskott av högutbildade 2050. En lösning på det problemet förutsätter bland annat en högre förvärvsgrad bland utrikesfödda. För att möjliggöra detta finns behov av relevant utbildning. Regionens lärosäten behöver därför tilldelas utbildningsplatser som följer regionens kompetensförsörjningsbehov och befolkningstillväxt. Det skulle under perioden 2018-2050 innebära en ansevärd ökning av antalet utbildningsplatser inom de yrkesområden där arbetsmarknadens efterfrågan prognostiseras vara som störst.

DIGITALISERING

KTH anser det viktigt att tydliggöra regionens ambition kring digitaliseringens möjligheter. Digitaliseringen kan bidra till mer resurseffektiva konsumtionsval och beteenden, offentliga åtgärder och styrmedel kan främja en sådan utveckling. Här behövs ett tydligt regionalt ansvarstagande och ledarskap från landstinget på såväl politisk- som tjänstemannanivå.

Det är positivt att Digital Demo lyfts fram som ett bra exempel på en regional satsning där SLL, Stockholms stad, KTH och andra kommuner och partners samarbetar kring digitalisering och hållbar utveckling.

Med den snabba kunskapsutveckling som idag sker i det uppkopplade samhället följer stora möjligheter till en stark utveckling inom Life science och medicinsk teknik. KTH anser därför att det är viktigt att satsningar som SciLifeLab och planerade MedTechLab berörs i utvecklingsplanen.

HÅLLBART BOSTADSBYGGANDE

För att göra Stockholm attraktivt för internationella akademiska talanger bland studenter och forskare är tillgången på hyresbostäder till en rimlig kostnad en avgörande fråga. Hyresbostäderna öppnar upp regionen och minskar utanförskapet. En ökad tillgång på bostäder i ett lägre prissegment möjliggör att ungdomar från mindre ekonomiskt gynnade bakgrunder har råd att flytta hemifrån. Hyresbostäder med rimliga hyror leder också till att studenter och forskare kan flytta till Stockholm och välja att fortsätta bo här.

Målen för social sammanhållning är i planen högt ställda. Utvecklingen har under det senaste decenniet drivits i en riktning som ytterligare förstärkt segregation och polarisering i samhället. Det krävs att regionen radikalt lägger om riktningen här för att stoppa och kanske till och med vända den negativa utvecklingen. Behovet av att prioritera riktade investeringar till områden med störst behov borde lyftas fram i planen.

När regionen växer och förtätas leder det till stora förändringar i närmiljön för många invånare. Då blir förankring och medborgardeltagande extra viktigt. Här kan kulturmiljöaspekter betonas tydligare, liksom den lokala kunskapen om värden i den bebyggda miljön för de som bor och använder ett område.

År 2015 byggdes ca 12 300 bostäder i länet. Generellt byggdes bostadsrätter i Stockholms centrala kommuner och hyresrätter i kranskommunerna. Så länge skillnaderna mellan den genomsnittlige hyresgästen och den genomsnittlige bostadsrättsinnehavaren i länet ökar så byggs och förstärks den rumsliga segregationen. Socio-ekonomiskt svaga grupper kommer att fortsätta bo sämre i förhållande till arbete och skolor om detta mönster inte bryts.

De bostäder som nu byggs är till övervägande del små bostäder. 2014 var 56 % av bostäder i flerbostadshus som beviljade bygglov i Stockholms kommun mindre än 3 rum och kök, och 18 % större än 4 rum och kök. Marknadskrafter och Sverigeförhandlingen har bidragit till byggandet av dessa 1:or och 2:or. Den långsiktiga effekten (fram till 2050) av att bygga små lägenheter är osäker. Kommer det att uppstå en ny trångboddhet eller kommer familjestrukturerna anpassas till små bostäder och var byggs de stora bostäderna? Som jämförelse byggdes år 1971 21 545 lägenheter i Storstockholm, varav 40 % var mindre än 3 r.o.k. och 34% var 4 r.o.k. eller större.

KTH ifrågasätter meningen på sidan 96 där det står "*Bostaden, och området den ligger i, skapar förutsättningar för att regionens invånare kan uppfylla grundläggande mänskliga behov och bidrar socialt till barns och ungdomars uppväxt.*" Stryk "*området den ligger i*". Annars kan det låta som området är en grundläggande social rättighet i klass med själva bostaden. Det stämmer inte.

Tabellen på sidan 100 över bostadstillskottet i länets kommuner bör jämföras med en tabell där årliga tillskotten justeras med en "segregationskoefficient" som ålägger socio-ekonomiskt starka och svaga kommuner att jämna ut förhållanden. Lägg också till en "underskottskoefficient" som innebär att de kommuner som historiskt byggt för lite måste bygga mer och vice versa. Annars försvagas gravt effekten av en regional utvecklingsplan.

KTH föreslår att betoningen ligger på bostäder av **god kvalitet** och inte *hög* då en god kvalitet i tillgänglighet, materialval, standard är långsiktigt hållbart ekonomiskt, socialt och ekologiskt och därtill möter målen för utvecklingsplanen.

Utvecklingsplanen lyfter fram varierad bebyggelse, men samtidigt betonar man idealet *tät blandstad*. Det bör betonas att bebyggelsen kan utformas på olika sätt, och ha olika bebyggelsetyper, och att lokala förutsättningar, inte minst ur kulturarvssynpunkt måste beaktas.

KTH skulle gärna se att ordet **tillgänglighet** lyfts fram på ett tydligare sätt i utvecklingsplanen. Tillgänglighet är ett genomgående tema som inte lyfts fram särskilt explicit. Vissa mål kan mycket väl nås genom ökad tillgänglighet istället för viss rumslig struktur. Det kan vara digitalisering, som redan nämnts, men det skulle även kunna vara satsningar på busslinjer i områden där spårtrafik är mindre lämpligt, då busstrafik är flexibelt och enkelt. Det gäller bland annat utbildning, sysselsättning, kultur mm.

Avslutningsvis bör akademien nämnas som en bland aktörerna i genomförandeplaner (sid 198-199).

Remissvaret har utarbetats av Ulrika Ljungman, avdelningschef för KTH Näringslivssamverkan med hjälp från universitetslektor Erik Stenberg, universitetslektor Maria Håkansson, båda vid Skolan för Arkitektur och Samhällsbyggnad på KTH. Synpunkter har också inhämtats från prorektor Mikael Östling.

Sigbrit Karlsson
Rektor